

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Titta-Riina Leppäsalo, Ella Tötterström

Kokemuksia fasilitoinnista

Niko-97 hankkeen fasilitaattorien haastattelu

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Terveystieteiden tutkimuskeskus (AMK)

Terveystieteiden tutkimusohjelma

Opinnäytetyö

15.11.2019

Tekijä(t) Otsikko	Titta-Riina Leppäsalo, Ella Tötterström Kokemuksia fasilitoinnista Niko-97 hankkeen fasilitaattorien haastattelu
Sivumäärä Aika	26 sivua + 5 liitettä 15.11.2019
Tutkinto	Terveydenhoitaja (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Terveydenhoitotyön tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Terveydenhoitotyö
Ohjaaja(t)	Lehtori Maija-Riitta Jouhki
<p>Nuoria miehiä pidetään melko vaikeasti tavoitettavana ryhmänä keskusteluryhmiin tai toimintaan. Niko-97 hankkeessa pyritään vahvistamaan pääkaupunkiseudun ja oululaisten syrjäytymisvaarassa olevien 18-29-vuotiaiden miesten seksuaaliterveyttä osallistavan pienryhmätoiminnan avulla. Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata Niko-97 hankkeen ryhmätoiminnan toteutumista fasilitaattorien näkökulmasta. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten fasilitaattorit ovat kokeneet toiminnan ja miten he ovat kokeneet onnistuneensa ryhmätoiminnan ohjaamisessa.</p> <p>Opinnäytetyön aineisto kerättiin haastattelemalla Niko-97 hankkeen fasilitaattoreita, haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä, jonka avulla saimme vastauksia tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyö on toteutettu huomioiden tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.</p> <p>Tulosten mukaan rehellinen palaute ja keskinäinen luottamus fasilitaattorien välillä mahdollisti ryhmäläisten aidon kohtaamisen ja onnistuneen osallistamisen. Ryhmätoiminnasta koettiin olevan hyötyä syrjäytymisvaarassa oleville nuorille miehille. Tuloksien mukaan ryhmätoiminnan tulisi olla enemmän keskustelevaa kuin toiminnallista. Fasilitaattorit kokivat onnistuneen ryhmätoiminnan myötä oman ammattimaisuuden kehittymistä.</p> <p>Tulevaisuudessa vastaavanlaiselle ryhmätoiminnalle olisi kysyntää myös muilla paikkakunnilla kuin pääkaupunkiseudulla ja Oulussa. Toimiva ryhmätoiminta edellyttää fasilitaattorien hyvää ja sujuvaa yhteistyötä sekä mukautumiskykyä.</p>	

Avainsanat	Seksuaalisuus, syrjäytyminen, ryhmätoiminta
------------	---

Author(s) Title	Titta-Riina Leppäsalo, Ella Tötterström Experiences with facilitation The interview of the facilitators in project Niko-97
Number of Pages Date	26 pages + 5 appendices 15 November 2019
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Public Health Nursing
Instructor(s)	Maija-Riita Jouhki, Senior Lecturer
<p>Young men are considered a rather hard-to-reach group for discussion groups or activities. The Niko-97 project seeks to strengthen the sexual health of men aged 18-29 in the Helsinki Metropolitan Area and Oulu, who are at risk of exclusion. The purpose of this thesis is to describe the implementation of the Niko-97 project group activities from the perspective of the facilitators. The aim of this study is to provide insight into how facilitators have experienced and successfully managed group activities.</p> <p>The material of the thesis was collected by interviewing facilitators of the Niko-97 project, and the interviews were conducted as individual interviews. The data was analyzed by content analysis, which provided answers to the research questions. The thesis has been carried out considering the reliability and ethics of the research.</p> <p>According to the results, honest feedback and mutual trust between the facilitators made it possible for them to genuinely meet and successfully engage. Group activities were found to be beneficial to young men at risk of exclusion. According to the results, group activities should be rather conversational than functional. Facilitators experienced successful professional development as a result of successful group activities.</p> <p>The result of this research shows increasing demand for these kind of group activities in the future, not only in the cities of Helsinki and Oulu, but also in different cities in Finland.</p>	

Keywords	sexuality, exclusion, group activity
----------	--------------------------------------

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Niko-97 hanke ja Kohtaus ry	2
	2.1 Niko-97 hanke	2
	2.2 Kohtaus ry	2
	2.3 Maanantai Miesten vuoro	3
	2.4 Fasilitointi	3
3	Seksuaalisuus ja syrjäytyminen	4
	3.1 Seksuaaliterveys	4
	3.2 Seksuaalisuus	4
	3.3 Syrjäytyminen	4
4	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet sekä tutkimuskysymykset	5
5	Työtavat ja menetelmät	5
	5.1 Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus	6
	5.2 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä	6
	5.3 Aineiston keruu	7
	5.4 Aineiston analyysi	8
6	Tulokset	9
	6.1 Rehellinen palaute ja keskinäinen luottamus yhteistyön mahdollistajana	9
	6.2 Vapaus ryhmätoimintaa järjestäessä ja eri roolit onnistuneen ryhmätoiminnan mahdollistajina	10
	6.3 Onnistumisen kokemus ryhmäläisten kiinnostuksesta osallistua keskusteluun	10
	6.4 Myönteinen palaute onnistumisen tunnetta vahvistamassa	11
	6.5 Suuren kohdeyleisön aito kohtaaminen ja onnistunut osallistaminen	11
	6.6 Erialaisten toimintatapojen ja mielipiteiden huomiointi mahdollistaen kaikkien tulevan kuulluksi	12
	6.7 Haasteena yhteisen ajanpuute ja epävarmuus osallistujia määrästä	13
7	Pohdinta	13
	7.1 Tulosten tarkastelu	13

7.2	Opinnäytetyön hyödynsaajat	14
7.3	Luotettavuus	15
7.4	Eettisyys	15
7.5	Johtopäätökset	16
7.6	Kehittämisehdotukset	17
7.7	Ammatillinen kasvu	17
	Lähteet	19
	Liitteet	
	Liite 1. Saatekirje	
	Liite 2. Tiedonantajan suostumus	
	Liite 3. Teemahaastattelun runko	
	Liite 4. Esimerkki analyysin etenemisestä	
	Liite 5. Esimerkki pääluokan syntymisestä	

1 Johdanto

Syrjäytymisellä ei ole tarkkaa määritelmää, jonka takia syrjäytyneiden määrää on vaikea arvioida. Syrjäytyneitä ja syrjäytymisriskissä olevia nuoria on vaihdellen 14 000-100 000 välillä. Matala koulutus, työttömyys ja toimeentuloon liittyvät ongelmat ovat syrjäytymisen riskitekijöitä. Lisäksi elämänhallinnalliset, terveydelliset ja sosiaaliset ongelmat ovat keskeisiä riskitekijöitä. Syrjäytymisessä henkilöltä puuttuu usein hyvinvoinnille merkityksellisiä tekijöitä. Monesti erilaiset tekijät kasaantuvat, jolloin syrjäytyminen nähdään prosessina. (THL, 2018a.)

Opinnäytetyömme aiheena on kuvata Niko-97 hankkeen nuorille miehille kohdennetun ryhmätoiminnan toteutumista. Opinnäytetyö on osa Niko-97 hanketta, joka toteutetaan yhdessä Kohtaus Ry:n kanssa. Hankkeessa pyritään vahvistamaan pääkaupunkiseudun ja oululaisten syrjäytymisvaarassa olevien 18-29- vuotiaiden seksuaaliterveyttä ryhmätoiminnan avulla. Hanke saa sosiaali- ja terveysministeriön myöntämää valtionavustusta terveyden edistämisen määrärahasta. (Niko-97 hanke.)

Kohtaus ry on sosiaali-, nuoriso- ja kulttuurialan yhdistys, joka on aloittanut toimintansa 2014 Vallilassa. Kohtauksessa järjestetään erilaista toimintaa 18-29-vuotiaille nuorille, jonka tarkoituksena on ehkäistä syrjäytymistä ja yksinäämistä. Kohtaus ry järjestää erityisesti maanantaisin ja torstaisin vain miehille suunnattua ohjelmaa. (Kohtaus ry 2014.)

Opinnäytetyön tuloksia voi hyödyntää Niko-97 hankkeen arvioinnissa ja tavoitteena on tuottaa tietoa, minkälainen toiminta vahvistaa nuorten miesten seksuaaliterveyttä. Tavoitteena on myös tuottaa tietoa siitä, miten ryhmätoiminnan fasilitaattorit ovat kokeneet toiminnan ja miten he ovat kokeneet onnistuneensa siinä.

2 Niko-97 hanke ja Kohtaus ry

2.1 Niko-97 hanke

Niko-97 hankkeessa pyritään vahvistamaan pääkaupunkiseudun ja oululaisten syrjäytymisvaarassa olevien 18-29-vuotiaiden miesten seksuaaliterveyttä osallistavan pienryhmätoiminnan avulla. Miehet saavat ryhmissä mahdollisuuden opetella sosiaalisia taitoja sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Lisäksi he saavat tietoa seksuaalisuudesta ja tunnistavat seksuaalioikeutensa. Hankkeen tarkoitus on vähentää miesten eristäytyneisyyttä ja vahvistaa heidän sosiaalisia taitoja sekä vähentää riskiä vahingoittavaan seksuaalikäyttäymiseen. Lisäksi sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset saavat uuden työmallin kohderyhmän tukemiseksi. Ryhmätoimintaa toteuttavat Kohtaus ry:n ja Metropolia ammattikorkeakoulun asiantuntijat. (Niko-97 hanke.)

2.2 Kohtaus ry

Kohtaus ry on vuonna 2014 perustettu sosiaali-, nuoriso- sekä kulttuurialan yhdistys. Kohtaus ry toimii voittoa tavoittelemattomasti ja on uskonnollisesti sekä poliittisesti sitoutumaton. Kaupunkiolohuone sijaitsee Helsingin Vallilassa, ja siellä järjestetään erilaista pienryhmätoimintaa, joka on usein maksutonta. Kaupunkiolohuone on syrjinnästä vapaa ja päihteetön alue, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäistä syrjäytymistä, yksinjäämistä ja mielenterveysongelmia. (Kohtaus ry 2014.)

Kohtauksessa järjestetään erilaista toimintaa kuten maanantain miesten vuoro, salakahvila ja syväkeskustelut. Kohtauksen tapaamiset voivat olla mitä vain rennon kahvittelun ja elämänhallinnan syväpohdinnan väliltä. Viikoittaisissa tapahtumissa voi olla mukana kaupungin sosiaaliohjaaja, joka auttaa esimerkiksi asumiseen liittyvissä asioissa, live-esiintyjä pitämässä konserttia tai muita vieraita johtamassa esimerkiksi kokouksia. Kohtauksen tapaamiset voivat olla myös kahvittelua ja yhdessä pöydän ääressä iltapalan syömistä sekä rentoa jutustelua ja sekalaisia workshopeja.

Kohtauksen kokoontumisiin ei tarvitse ilmoittautua etukäteen ja toiminta on matalan kynnyksen toimintaa. Kohtauksen tapahtumakalenteri löytyy kohtauksen nettisivuilta, josta asiakkaat voivat valita itselleen sopivan kokoontumismuodon. (Kohtaus ry 2014.)

Kohtaus ry on tuettu veikkauksen tuotoilla ja lisäksi se järjestää myös maksullisia tapahtumia ja ottaa vastaan lahjoituksia, jotka menevät suoraan Kohtaus ry:n perustoimintaan (Kohtaus ry 2014). Esimerkiksi Kanniston Leipomo antaa leivoksia tiistaisin, sekä hävikkiruokarekka tuo Kohtaus ry:lle ruokaa viikoittain (Rättyä, 2019).

2.3 Maanantai Miesten vuoro

Kohtauksessa järjestetään Maanantaisin Miesten vuoro -nimistä tapahtumaa, jossa 18-29 vuotiaat kaikki itsensä mieheksi tuntevat saavat tulla keskustelemaan seksuaalisuudesta, ihmissuhteista ja miesten rooleihin liittyvistä kysymyksistä. Keskusteluteemoihin saa vapaasti vaikuttaa. Teemoja ovat olleet mm. itsetunto ja omat roolit. Maanantain miesten vuoroa ohjaavat asiantuntijat, jotka ovat aina maanantaisin paikalla ja vetovastuuta vuorotellaan. Jokaisen kerran jälkeen osallistujilta kysytään palaute kerrasta. Palaute kysytään internetin tai puhelimen kautta, ja esimerkiksi palautteessa kysytään vuoron ilmapiiriä ja mahdollisesti seuraavan teeman aihetta. (Rättyä, 2019.) Miesten vuoro on osa Niko-97 hanketta ja siinä yhteistyötahona toimii Metropolia Ammattikorkeakoulu (Kohtaus ry 2014).

Kohtaus ry:llä on alkanut vuonna 2019 uusi kokeilu maanantai miesten vuoron lisäksi. Torstaisin järjestetään pienemmälle max. 5 henkilölle vapaampaa illanviettoa. Tarkoituksena on harjoitella ihmisten kanssa toimimista ja sosiaalisia taitoja. Toiminta on saanut alkunsa falisitaattorien ideasta ja huomatuista tarpeista. (Rättyä, 2019.)

2.4 Fasilitointi

Fasilitointi- sana tulee latinan kielisestä sanasta "facilis", joka tarkoittaa helppoa. Fasilitoinnin tarkoituksena on helpottaa ryhmän työskentelyä, yhdistää sen jäsenten tiedot ja taidot sekä auttaa tavoitteiden saavuttamisessa. Fasilitointi toteutetaan osallistavilla ryhmätyömenetelmillä, jotka valitaan tavoitteiden mukaisesti. Ryhmän työskentelyä on ohjaamassa fasilitaattori, joka on mukana ryhmän toiminnassa aktiivisesti ottamatta kantaa käsiteltäviin teemoihin. Fasilitointia voi hyödyntää, kun uskotaan ryhmän omaavan enemmän tietoa kuin sen yksittäinen jäsen ja halutaan sitouttaa ihmiset toimintaan. (Kulmia.)

3 Seksuaalisuus ja syrjäytyminen

3.1 Seksuaaliterveys

Seksuaaliterveys on sekä fyysinen, emotionaalinen, psyykkinen että sosiaalinen seksuaalisuuteen liittyvä hyvinvoinnin tila. Hyvään seksuaaliterveyteen kuuluu positiivinen ja kunnioittava lähestyminen seksuaalisuuteen sekä seksuaalisiin suhteisiin. Seksuaalioikeuksien kunnioittaminen luo perustan hyvälle seksuaaliterveydelle. (THL 2019b.) Jokaisen seksuaaliterveyteen kuuluu myös seksuaalioikeudet, kuten oikeus tietoon ja koulutukseen, tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen sekä turvalliseen seksielämään. (Väestöliitto a).

3.2 Seksuaalisuus

Seksuaalisuus on olennainen osa ihmisyyttä koko tämän elämän läpi. Seksuaalisuuteen kuuluvat seksuaalinen kehitys, biologinen sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, sosiaalinen sukupuoli-identiteetti, sukupuoli-identiteetin mukana tuoma rooli ja suvun jatkaminen. Seksuaalisuutta koetaan ja ilmaistaan monilla erilaisilla tavoilla. Seksuaalisuus näkyy asenteissa, arvoissa, uskomuksissa sekä suhteessa ihmiseen itseensä ja toisiin. (Väestöliitto 2019.)

Seksuaalisuus on kaikilla ihmisillä jo lapsena ja se on luonnollinen tarve. Seksuaalisia asenteita ja seksuaalisuuden ilmaisemistapaa elämän varrella muokkaavat perhe, kulttuuri, uskonto, historia, hengellisyys sekä biologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja poliittiset tekijät. Myös toisilta saatava palaute ja ihmisen omat kokemukset muokkaavat seksuaalisia arvoja, asenteita ja uskomuksia. Seksuaalinen minäkuva kuuluu osaksi ihmisen persoonaa ja sitä ilmennetään ajatuksissa, mielikuvissa, tunteissa, kehossa ja suhteissa itseensä ja toisiin. Seksuaalisuus on parhaimmillaan positiivista voimaa ja energiaa sekä vapautta ja pahimmillaan siihen liitetään ahdistusta ja pelkoa. (Terveyskylä 2018.)

3.3 Syrjäytyminen

Syrjäytyminen vaatii yleensä usean hyvinvoinnille merkityksellisen tekijän puuttumisen. Syrjäytyminen tulisi nähdä prosessina, jossa erilaiset tekijät kasautuvat. Haasteet jollakin

tietyllä hyvinvoinnin osa-alueella eivät välttämättä vielä johda syrjäytymiseen ja elämänhallinnan kadottamiseen. Syrjäytyminen voidaan käsittää myös etenevänä prosessina, johon liittyy kulttuurisia, terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia tekijöitä. (THL 2019c.)

Syrjäytymiseen voi johtaa esimerkiksi työttömyys, köyhyys, mielenterveysongelmat, alkoholisoituminen tai yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelle jääminen. Syrjäytyminen on este normaaleihin yhteiskunnan toimintoihin. Erityisen alttiita syrjäytymiselle ihmiset ovat elämän muutosvaiheissa, esimerkiksi parisuhteen päätyminen. Syrjäytymisen riski kasvaa, jos ympäristö jossa elää, täyttää useita syrjäytymisen tunnusmerkkejä samanaikaisesti. (Sosiaali- ja terveysministeriö.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet sekä tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata Niko-97 hankkeen ryhmätoiminnan toteutumista fasilitaattorien näkökulmasta. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten fasilitaattorit ovat kokeneet toiminnan ja miten he ovat kokeneet onnistuneensa ryhmätoiminnan ohjaamisessa.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat:

1. Kuinka Niko-97 hankkeen ryhmätoiminta toteutui fasilitaattorien näkökulmasta?
2. Kuinka hankkeen fasilitaattorit kokivat onnistuneensa ryhmätoiminnan ohjaamisessa?

5 Työtavat ja menetelmät

Opinnäytetyö toteutettiin haastattelemalla Niko-97 hankkeen fasilitaattoreita. Haastattelun vastaukset analysoitiin sisällönanalyysin avulla.

5.1 Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat induktiivinen lähtökohta, pyrkimys osallistujien näkökulman ymmärtämiseen, mitä/miksi/miten –kysymykset ja osallistujien tarkoituksenmukainen valinta. Laadulliselle tutkimukselle ominaista on läheinen kontakti vähäisen osallistujamäärän kanssa. Tutkimusentekijällä on aktiivinen rooli tutkimusta tehdessä ja aineiston keruumenetelmät ovat avoimia. Laadullinen tutkimus toteutetaan usein luonnollisissa olosuhteissa ja aineistolle tehdään induktiivinen analyysi. Laadulliselle tutkimukselle ominaista myös on, että tutkimustehtävät tarkentuvat prosessin aikana ja että tutkimusaiheesta on vähän tutkimustietoa. (Kylmä – Juvakka 2007: 31) Laadullisessa tutkimuksessa on mahdollisimman vähän ennako-oletuksia, eli se on hyvä pitää lähes hypoteesittomana ja tutkittavaa aihetta lähestytään avoimin ajatuksin (Juvakka – Kylmä 2007: 64). Laadullisessa tutkimuksessa käytetään erilaisia aineistonkeruumenetelmiä, joista yleisimmät ovat haastattelu, kysely ja havainnointi (Tuomi – Sarajärvi 2009: 71). Omassa opinnäytetyössämme hyödynsimme haastattelua. Monesti hoitotiede ajatellaan humanistiseksi terveystieteeksi, jossa suuressa roolissa on ymmärtävä ja kriittinen näkökulma. Tällöin myös suuressa arvossa ovat osallistujien omat ja erilaiset näkökulmat. Humanistisen terveystieteen perspektiivistä hoitotieteellistä tietoa saadaan aikaan eri alan asiantuntijoiden kanssa. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on löytää aineistosta joitakin yleisiä samankaltaisuuksia, tarjota alustavia ehdotuksia käsitteistä ja päätyä johdonmukaiseen konseptin määrittelyyn. (Janhonen – Mikkonen 2003: 15.)

Tarkoituksemme oli saada tietoa toteutuneesta ryhmätoiminnasta, jota syrjäytyneiden nuorten miesten kanssa tehdään ja minkälainen toiminta vahvistaa seksuaaliterveyttä. Lisäksi halusimme selvittää, millaisia tuloksia tällaisella työllä on, ja kuinka fasilitaattorit kokevat työnsä onnistuneen. Valitsimme haastattelun, jotta saisimme yllämainittuihin kysymyksiin mahdollisimman tarkkoja ja totuudenmukaisia vastauksia sekä tuloksia.

5.2 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Laadullisessa tutkimuksessa on tarkoituksena lähestyä tutkittavaa aihetta mahdollisimman avoimesti (Juvakka – Kylmä 2007: 64). Opinnäytetyömme haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluina. Teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu on strukturoitua haastattelua vapaampaa (Juvakka – Kylmä 2007:78).

Teemahaastattelussa keskeiset asiat on sovittu, mutta aineiston keruuseen liittyy joustoa. Teemahaastattelu mahdollistaa kysymysten täsmentämisen ja esittämisjärjestyksen muuttumisen. Yksilöhaastattelun etu on se, että kumpikin haastateltava saa sanoa vapaasti omat mielipiteensä ja kokemuksensa. (Juvakka – Kylmä 2007: 78–79.)

Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina ja tapasimme haastateltavat heidän toivomissaan paikoissa. Olimme laatineet haastattelua varten haastattelurungon, jonka mukaan pyrimme saamaan heiltä vastauksia (liite 3.) Esitimme samat kysymykset kummassakin haastattelussa.

5.3 Aineiston keruu

Keräsimme aineistoa yksilöhaastatteluilla, jotka toteutettiin kasvotusten haastatteleamalla fasilitaattoreita. Kaikki fasilitaattoreina toimivat haastateltiin. Tarkempaa määrää ei kuvata heidän vähäisen määränsä vuoksi. Pyrimme järjestämään haastattelun rauhallisessa tilassa, jossa pystyimme keskustella ilman häiriötekijöitä. Tavoitteena oli, että saadaan avointa keskustelua, mutta niin, että haastateltavat vastaavat kysymyksiin, joita esitämme. Teimme haastattelun kasvotusten, jotta keskustelu oli luontevaa, pystyimme nauhoittamaan keskustelun ja syntyi mahdollisuus avoimeen keskusteluun. Olimme yhteyksissä fasilitaattoreihin sähköpostin välityksellä, ja tarvittaessa puhelimitse. Sovimme heidän kanssaan etukäteen päivät, jolloin toteutimme haastattelut. Haastattelut toteutettiin alkusyksystä. Informoimme heille etukäteen, kuinka paljon heidän tarvitsee varata aikaa haastatteluun. Olimme suunnitelleet varaavamme aikaa haastatteluun tunnin. Haastattelun tekemiseen tarvitsimme mukaan nauhurin, muistiinpanovälineet ja haastattelun kysymykset. Ennen haastattelua olimme testanneet nauhurin toimivuuden ja käyneet yhdessä kysymykset läpi. Harjoittelimme, kuinka pysyä aiheessa ja minkälaiset lisäkysymykset olivat hyviä, esimerkiksi tarkentamaan joitakin vastauksia. Käytimme apuvälineenä haastatteluissa yhtä nauhuria sekä kahden puhelimen ääninauhuria, jolloin saimme tarkasti ja varmasti kaiken ylös. Useampi kuin yksi nauhuri vähensi riskiä, että tekniikka ei toimisi. Lisäksi nauhurit mahdollistivat myös sen, että vuorovaikutus ei katkea esimerkiksi muistinpanojen tekemisestä. Oleellista on, että haastattelu dokumentoidaan tarpeeksi hyvin analyysia varten (Juvakka – Kylmä 2007: 90.) Haastattelun kysymyksien laatiminen oli opinnäytetyömme yksi tärkeimmistä

asioista. Kysyimme hankeen fasilitaattoreilta kuusi kysymystä. Kysymykset suunniteltiin yhdessä opinnäyteohjaamme sekä entisen projektipäällikön kanssa.

Haastattelun kulku jaetaan kolmeen osaan aloitusvaihe, varsinainen haastatteluvaihe ja lopetusvaihe. Aloittaessa on tärkeää luoda hyvä ja luottavainen vuorovaikutus haastateltavien ja haastattelijoiden välille (Juvakka – Kylmä 2007: 92). Haastattelutilanteen alkaessa esittelimme itsemme ja kerroimme opinnäytetyöstämme. Kysyimme myös, onko haastateltavilla jotain oletuksia tai mietteitä koskien haastattelua. Varmistimme heiltä vielä suostumuksensa osallistua tutkimukseen ja luvan nauhoittaa haastattelu ja siitä syntyvä keskustelu. Annoimme haastateltaville suostumuslomakkeen ja saatekirjeen. (Liite 1&2) Lisäksi annoimme heille tietosuojaselosteen. Varsinaisessa haastattelussa kerätään tutkimukseen aineistoa, jonka tarkoituksena on tuoda esille haastateltavien näkökulmat (Juvakka – Kylmä 2007: 93). Haastatteluissa esitimme muutaman lisäkysymyksen tai tarkentavan kysymyksen. Haastattelut kestivät n. 30-34 minuuttia. Haastattelun lopussa kysytään haastateltavilta, onko heillä vielä mielessä jotain mitä haluaisivat tuoda esille. Haastattelun päättyessä voi kysyä heidän kokemuksiaan haastattelusta (Juvakka – Kylmä 2007: 94.) Haastateltavat antoivat hyvää palautetta meille haastatteluista. Haastateltavat kokivat kysymyksen numero kolme kertauksen kysymykselle numero kaksi ja selvensimme sitä heille.

5.4 Aineiston analyysi

Sisällönanalyysin on käytetyin perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Siinä tutkitaan aineistoa etsien eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä, pyrkien muodostamaan aineistosta tiivistetyn version. Sisällön analyysissa tulee rajata aihe tarkkaan, ja kertoa rajatusta aiheesta kaikki mahdollinen. (Tuomi – Sarajärvi 2009:91-92). Aineistosta etsittiin vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Haastatteluaineiston analyysi aloitettiin haastattelun litteroinnilla eli haastattelu kirjoitetaan nauhurilta tekstimuotoon (Nikander – Ruusuvuori 2017: 21). Varasimme litterointiin hyvin aikaa, sillä tiesimme etukäteen, että litterointi tulee olemaan työläs. Litteroimme haastattelut yhdessä. Haastatteluauhan ja tekstin yhtäläisyys täytyy vielä lopuksi tarkastaa ennen aineiston analysointia (Juvakka – Kylmä 2007: 65). Litteroitua tekstiä syntyi yhteensä 17 sivua. Sisällönanalyysissa on tärkeää litteroida puheen sanat tarkasti. Lisäksi on oleellista kirjoittaa puhtaaksi kaikki ne äänensävyt ja tauot, jos ne ovat oleellinen osa analysoitavan ongelman kannalta. (Ruusuvuori – Nikander 2017: 23).

Teimme induktiivisen eli aineistolähtöisen sisällönanalyysin. Induktiivisessa analyysissä tarkoituksena on luoda teoreettinen kokonaisuus tutkimusaineistosta (Tuomi – Sarajärvi 2009: 95). Analyysia aloittaessa on tärkeää päättää, analysoidaanko ilmeinen aineisto vai myös piilevä sisältö (Elo – Kyngäs 2008: 109). Opinnäytetyössämme analysoimme vain ilmeisen aineiston, koska haastattelussa ei ilmennyt merkittäviä piileviä sisältöjä.

Induktiivinen aineistonanalyysi voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen: aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli käsitteiden luominen. Redusoinnissa litteroidusta tekstistä karsitaan kaikki epäoleellinen pois. Osa aineistomme materiaalista oli lyhyehköä, jonka vuoksi jätimme pelkistämisen pois. Jättämällä pelkistämisen pois minimoimme riskin poistaa olennaista tutkimustietoa. Pelkistämisen sijaan muutimme aineiston puhekielestä yleiskieleen. Klusteroinnissa aineistosta etsitään samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Opinnäytetyömme analyysiyksikkö oli aihekokonaisuus, jonka avulla saimme vastauksia tutkimuskysymyksiin. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 108–111.)

Kaikki aihekokonaisuudet, jotka tarkoittavat samaa ryhmitellään. Ryhmittelyn jälkeen ne yhdistetään luokaksi, joka nimitetään sitä kuvaavalla käsitteellä. Aineistosta syntyy ala-, ylä- ja pääluokkia. Aineiston klusteroinnin jälkeen on tarkoitus abstrahoida aineisto. Tarkoituksena on luoda teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 108-111). Liite 4. Esimerkkinä opinnäytetyömme analyysin etenemisestä ja liite 5. Esimerkki pääluokan syntymisestä.

6 Tulokset

Opinnäytetyön tulokset esitellään sisällönanalyysissä syntyneiden pääluokkien mukaisesti.

6.1 Rehellinen palaute ja keskinäinen luottamus yhteistyön mahdollistajana

Niko-97 ryhmätoiminnan fasilitaattoreiden onnistumisen tunnetta vahvisti heidän välinen yhteistyönsä. Onnistuneen yhteistyön mahdollisti vastavuoroinen palaute puolin ja toisin sekä keskinäinen luottamus toisen ammattitaitoon. Alla olevassa kuvio 1. on avattu, kuinka pääluokka on syntynyt.

Kuvio 1. Rehellinen palaute ja keskinäinen luottamus yhteistyön mahdollistajana.

6.2 Vapaus ryhmätoimintaa järjestäessä ja eri roolit onnistuneen ryhmätoiminnan mahdollistajina

Fasilitaattorien haastatteluissa esiin nousi ryhmätoiminnan ohjaajien kaksi eri roolia. Fasilitaattorit kertoivat, että päävetäjän ja apuvetäjän roolit mahdollistivat onnistuneen ryhmätoiminnan. Apuvetäjä pystyi seuramaan ryhmäläisten reaktioita, sillä välin kun päävetäjä ohjasi toimintaa. Alla oleva fasilitaattorin kommentti kuvaa päävetäjän- ja apuvetäjän roolin tärkeyttä ryhmätoiminnan mahdollistajana:

“Pääohjaaja pystyi jatkamaan sitä keskustelua jos jollekkin tuli sellai olo et hän halus vaikka poistua tai lähteä ni sit siin pysty sit apuohjaaja menemää mukaa.”

Valmis malli ryhmätoimintaan auttoi toiminnan muodostamisessa. Fasilitaattorit kokivat myös, että saivat vapaat kädet toiminnan suunnitteluun ja sen toteuttamiseen.

6.3 Onnistumisen kokemus ryhmäläisten kiinnostuksesta osallistua keskusteluun

Osallistujien oletettiin pitävän enemmän toiminnallisuudesta, mutta yllätykseksi he olivatkin todella keskustelevia. Osallistujat olivat halukkaita keskustelemaan odotettua enemmän ja aiheesta kun aiheesta puhuttiin rohkeasti, vaikka ne eivät suoranaisesti liittyneet seksuaalisuuteen. Aiheista puhuttaessa kuitenkin huomattiin, että vaikka ne

eivät ensin tuntuneet liittyvän seksuaalisuuteen, linkittyivät siihen. Keskusteluissa tietyt teemat, kuten yksinäisyys, miehuus, itsetunto ja mielenterveys puhututtivat ja nostivat esiin vanhoja kokemuksia. Ryhmäläisten toiveet aiheista huomioitiin keskusteluissa ja keskustelun annettiin edetä luonnollisesti.

”.. toisaalta mitä on meille painotettiin oli alun perin että nuoret miehet tarttis paljon toiminnallisuutta ja puhutaan siis 18-28 vuotiaista et niinii se ei mun mielestä pitäny paikkaansa.. vaan ne oli tosi keskusteleuvia.”

6.4 Myönteinen palaute onnistumisen tunnetta vahvistamassa

Fasilitaattorit nostivat esiin ohjausryhmän, toisen fasilitaattorin ja ryhmäläisten luoton ja myönteiset palautteet, jotka tukivat onnistumisen tunnetta. Myönteistä palautetta tuli myös muilta ammattilaisilta, jotka kertoivat, että tietävät nuoria jotka tarvitsisivat juuri tällaista toimintaa. Fasilitaattorit kokivat myös oman ammatillisuuden kehittyvän ja saavan lisää varmuutta ryhmätoiminnan ohjaamiseen jatkossa.

”.. Positiivinen palaute on tullut kävijöiltä mikä on kaikista tärkeintä tietysti, mut sit myös ehkä sieltä niiku ammattilaisilta ”

Haasteita palautteen saamisessa olivat saadun palautteen laadun niukkuus, palautteen keräämisen ajoitus ja sen seuranta hankalaa. Palautteen pystyi antamaan anonyymisti älypuhelimella, ja siinä oli tietty rakenne. Myönteistä palautetta sai joka kerta suurimmalta osalta osallistujista ja vapaaehtoisen palautteen antamiseen kannustettiin ja se mahdollistettiin.

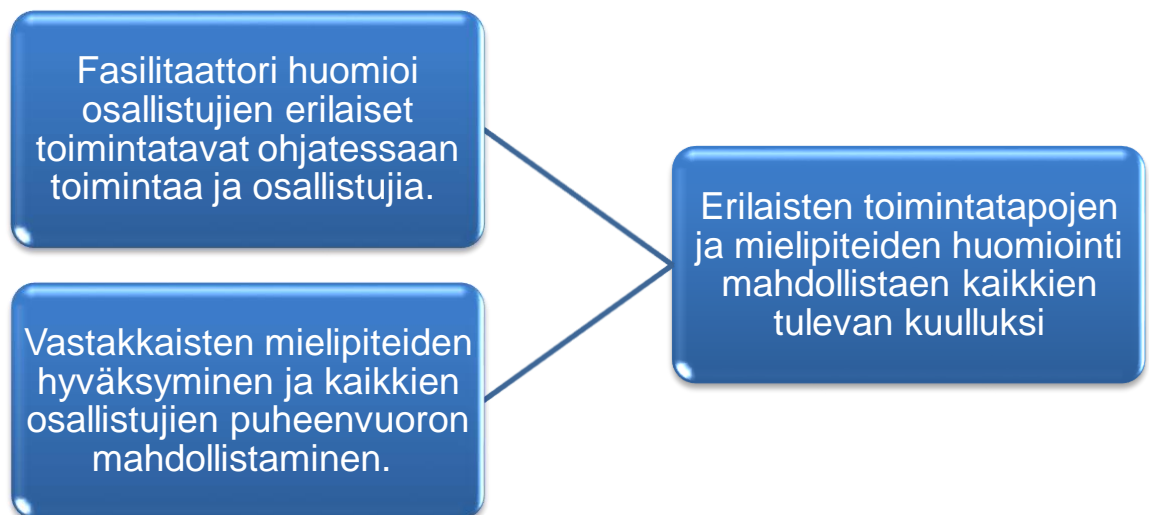
6.5 Suuren kohdeyleisön aito kohtaaminen ja onnistunut osallistaminen

Fasilitaattorit kokivat onnistuneensa hyvin asiakkaiden osallistamisessa ja aidossa kohtaamisessa. Heidän myönteistä kokemustaan ryhmätoiminnan ohjaamisesta lisäsi vaikeasti tavoitettavan kohderyhmän suuri osallistujamäärä. Fasilitaattorit kertoivat, että vaikka ryhmä oli avoin ja epävarmuus osallistujamäärästä läsnä, niin eri kävijöitä oli runsaasti. Jokaisella miesten vuorolla oli 4-13 osallistujaa. Ryhmäläisten kiinnostus ryhmän jatkumiseen lisäsi myös fasilitaattorien onnistumisen tunnetta. Onnistumisen tunnetta kuvaa hyvin fasilitaattorin kommentti:

”..mä koin aika suurenkin onnistumisen tunteen siinä et kuinka hyvin tää tavotti jengii.”

6.6 Erilaisten toimintatapojen ja mielipiteiden huomiointi mahdollistaen kaikkien tulevan kuulluksi

Fasilitaattorien tuli huomioida osallistujien erilaiset toimintatavat ohjatessaan toimintaa ja osallistujia. Vastakkaisten mielipiteiden hyväksyminen ja kaikkien osallistujien puheenvuoron mahdollistaminen koettiin tärkeäksi tekijäksi. Aiheessa pysyminen koettiin enemmän ongelmana, kuin ettei keskustelua olisi ollut lainkaan. Erilainen mieheys ja erilaiset tavat olla mies korostuivat ryhmässä. Tällöin esiin tuli myös erilaisia mielipiteitä ja välillä mielipiteet ja niiden esittäjät asettuivat vastakkain. Tällaisissa tilanteissa fasilitaattorit pyrkivät luomaan tunnelman, että erilaiset mielipiteet ovat sallittuja ja pienistä konflikteista selvittiin. Ryhmässä esiin nousi erilaiset tavat olla ryhmässä. Osallistujilla oli eritasoisia lähestymistapoja eri asioihin ja toisille jotkin aiheet tuntuivat menevän liian pitkälle. Osallistujat saattoivat käyttäytyä levottomasti ajoittain ja tällöin osallistujia piti hieman rauhoitella ja käyttäytymistä rajoittaa. Kuviossa 2. on esitelty pääluokan syntymistä yläluokista.

Kuvio 2. Erilaisten toimintatapojen ja mielipiteiden huomiointi mahdollistaen kaikkien tulevan kuulluksi.

6.7 Haasteena yhteisen ajanpuute ja epävarmuus osallistujia määrästä

Ryhmä toimi avoimella periaatteella, jonka vuoksi fasilitaattoreilla oli epävarmuus osallistujia määrästä ja ketä ryhmätilanteisiin paikalle tulee. Tilanteisiin tuli myös mukautua välillä lyhyelläkin varoitusajalla ja hieman sen mukaan, millainen ryhmä milläkin kerralla oli. Ryhmäkertojen sisältö pyrittiin suunnittelemaan mahdollisimman paljon ryhmäläisten toiveita huomioiden. Toivottujen aiheiden kohdistaminen niitä toivoneille osallistujille olisi ihanteellista, mutta palautetta kerättiin anonyymisti, jolloin tämä oli hieman haasteellista. Ryhmässä kävijöiden vaihtuvuus oli suuri ja kävijät saivat käydä millä ryhmäkerroilla halusivat. Haasteena oli myös uusien ideoiden tuominen ja uusien aiheiden keksiminen jatkuvasti seuraaville kerroille, jotta joka kerralla kävijät saavat kerrasta jotain uutta irti. Fasilitaattorien yhteisen ajan puute ja aikabudjetin pienuus aiheutti haasteita ja kuormittumista. Vaikka fasilitaattorit kokivat työnsä paikoitellen raskaaksi, kokivat he sen samalla myös palkitsevaksi.

”.. Kävijät vaihtuivat melko paljon siinä matkalla. Ohjaajalle haastavaa, kun koskaan ei tiedä, kun ovet avaa, että ketä on paikalle tulossa ja kuinka monta ihmistä on paikalle tulossa.”

7 Pohdinta

7.1 Tulosten tarkastelu

Litteroinnin jälkeen fasilitaattorien vastauksista löytyi selkeitä yhtäläisyyksiä. Tämä selittyy sillä, että fasilitaattorit ovat tehneet tiivistä yhteistyötä ryhmätoiminnan onnistumisen vuoksi. Tuloksissa päällimmäiseksi nousi, että ryhmä tavoitti kohdeyleisön hyvin, vaikka nuoria miehiä pidetään vaikeasti tavoitettavana ryhmänä. Esiin nousi tärkeänä huomiona myös se, että nuoret miehet olivat rohkeampia keskustelemaan mitä oltiin odotettu.

Vaikka ryhmätoiminta koettiin onnistuneeksi, siinä koettiin myös haasteita. Fasilitaattoreilla ei ollut juurikaan yhteistä aikaa suunnitella tai purkaa ryhmätoimintaa. Aikabudjetin lisäksi haasteena koettiin myös uuden sisällön ideointi tuleville ryhmäkerroille. Vaikka jokaiselle ryhmäkerralle osallistui kävijöitä, oli aina epävarmaa, että kuinka paljon ja ketä paikalle oli tulossa. Fasilitaattoreiden tuli mukautua jokaiselle ryhmäkerralle pienellä varoitusajalla. Ryhmässä tuli esille miehen moninaisuus ja erilaiset tavat olla mies. Ryhmäläisillä oli myös erilaisia mielipiteitä ja tapoja ilmaista itseään. Lisäksi palaute, jota kerättiin, oli melko vähäsanaista ja suppeaa, vaikka sitä saatiin paljon. Myöhemmin suullisesti saatu palaute koettiin palkitsevana, sillä kun yksilöiden prosesseista oli kulunut hieman aikaa, oltiin ryhmän tuomat hyödyt huomattu selkeämmin ulkomaailmassa.

Fasilitaattorit kokivat, että onnistumista tuki heidän kaksi roolia. Päävetäjän ja apu-
vetäjän roolit mahdollistivat aidon kohtaamisen ja haastavista tilanteista selviytymisen luontevasti ilman, että muu ryhmätoiminta kärsi. Tuloksista nousi esiin vahvasti myös fasilitaattorien luottamus toisiaan kohtaan.

Ryhmätoiminta koettiin onnistuneeksi ja hyödylliseksi pääkaupunkiseudulla ja Oulussa. Tulevaisuudessa tällaisia ryhmätoimintoja voisi järjestää myös muilla paikkakunnilla. Tulevaisuudessa voisi myös miettiä, miten nuoria miehiä saadaan motivoitua osallistumaan jokaiselle ryhmäkerralle, jolloin fasilitaattorien epävarmuus osallistujista poistuisi.

Kaiken kaikkiaan ryhmätoiminnasta ja sen onnistumisesta jäi todella positiivinen kuva ja sen jatkumisesta ollaan oltu kiinnostuneita. Tämän opinnäytetyön tuloksien avulla huomattiin, että tämän kaltainen toiminta on hyödyllistä ja sille on kysyntää. Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret miehet saatiin keskustelemaan vaikeistakin aiheista, joka jälkepäin koettiin helpottavan heidän omaa arkeaan.

7.2 Opinnäytetyön hyödynsaajat

Opinnäytetyömme hyödynsaajina ovat kaikki Niko-97 hankkeeseen osallistuneet henkilöt ja tahot niin pääkaupunkiseudulla kuin Oulussa.

Yhtenä opinnäytetyön hyödynsaajina olemme myös me kirjoittajat itse, sillä opinnäytetyön tekeminen vaati meiltä monien erilaisten taitojen kuten haastattelun järjestämisen opettelemista, analyysin tekemistä ja uuteen teorian tietoon tutustumista.

7.3 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteerit ovat uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys ja siirrettävyys. Tutkimuksen uskottavuutta vahvistaa tekijän ja osallistujien välinen keskustelu tutkimuksen eri vaiheissa ja että tutkija on ollut tutkittavan asian äärellä tarpeeksi kauan, sillä laadullisessa tutkimuksessa pääosassa on tutkimukseen osallistuvien näkökannat. Vahvistettavuutta tukevat tutkimusprosessin kirjaaminen koko tutkimuksen aikana, kuten päiväkirja tai muistiinpanot, jotta tutkimuksen kaikki tekijät ovat perillä tutkimuksesta ja voivat palata aiemmin tehtyihin muistiinpanoihinsa. Refleksiivisyydellä tarkoitetaan tutkijan tietoisuutta omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijänä. Siirrettävyydellä edellytetään tutkimustulosten siirrettävyyttä toisiin samankaltaisiin tilanteisiin. Siirrettävyyden takaamiseksi tekijä voi esimerkiksi antaa täsmällistä tietoa tutkimuksen osallistujista ja ympäristöstä tutkimusta lukeville henkilöille. (Kylmä – Juvakka 2007: 127-129.)

Luimme litteroituja haastatteluja ja analysoitua aineistoa läpi useita kertoja, jotta pystyimme varmistamaan tekstien yhtäläisyyden ja sisällön olennaisuuden. Pystyimme aina tarpeen tullen palaamaan tutkimuksen edelliseen vaiheeseen. Aineistot litteroitiin omille word-tiedostoille, mikä esti aineistojen sekoittumista keskenään. Aineiston luotettavuutta lisää se, että haastateltavien omat kokemukset ovat tuoreessa muistissa. Opinnäytetyön tulosten uskottavuutta lisää se, että haastattelut ovat toteutettu hankkeen fasilitaattoreille, joilla on eniten kokemusta ryhmän ohjaamisesta ja ovat toiminnassa vahvasti mukana. Opinnäytetyön uskottavuutta alentaa se, että teimme ensimmäistä kertaa tutkimusta opinnäytetyöntekijöinä (Elo – Kääriäinen – Kanste – Pölkki – Utriainen – Kyngäs. 2014: 8).

7.4 Eettisyys

Eettisesti hyvä tutkimus pitää sisällään tieteellisiä tietoja, taitoja ja hyviä toimintatapoja sekä tutkimuksen tekemisessä ja sosiaalisesti yhteistöissä. Hyvään tieteelliseen

käytäntöön luetaan rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. Myös eettisesti pätevät tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointitavat sekä avoin tutkimustulosten julkaisu linkittyvät hyvään tieteelliseen käytäntöön. Hyvän tieteellisen käytännön mukaista on myös ottaa yhteistyötahot huomioon ja antaa heille arvostusta, tutkimuksen huolellinen suunnittelu, tutkimusryhmän jäsenten roolien suunnittelu ja jako sekä velvollisuudet, rahoituksen miettiminen ja hyvän hallintokäytännön noudattaminen. Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen kuuluu ryhmän jokaiselle jäsenelle. (Kuula 2015: 34-35.) Noudatimme hyvää tutkimuskäytäntöä, kuten tutkittavan ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamista. Kaikille opinnäytetyömme haastateltaville annoimme allekirjoitettavaksi ennen haastatteluja tiedonantajan suostumuslomake tutkimukseen (liite 2). Lisäksi annoimme haastateltaville saatekirjeen, jossa kerroimme opinnäytetyöstämme sekä tietosuojaseloste. Saatekirje on esiteltyä liitteessä 1. Metropolian tietosuojaseloste täytettiin Metropolian ohjeiden mukaisesti ja annettiin haastateltaville. Opinnäytetyön tekemiseksi on saatu luvat myös fasilitaattorien organisaatioilta.

Tutustuimme laadullisen haastattelun malliin ja kriteereihin sekä luimme aiheeseen sopivaa kirjallisuutta. Valmiin opinnäytetyön tarkistimme Turnitin-järjestelmän avulla, joka poisti plagioinnin mahdollisuuden. Saimme 16% järjestelmästä vastaukseksi, mitä voidaan pitää luotettavana, sillä saatekirje ja lähdeluettelo toivat suurimman osan näistä prosenteista. Aineistoihin oli vain opinnäytetyöntekijöillä pääsy. Opinnäytetyön valmistuttua hävitimme kaikki aineistot oikein jokaisesta ääninauhurista ja auki kirjoitetusta paperista.

7.5 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme perusteella teimme johtopäätökset:

1. Fasilitaattorit kokivat onnistuneensa ryhmäläisten aidossa kohtaamisessa ja heidän osallistamisessa.
2. Ryhmätoiminta oli onnistunut, koska ryhmäläiset kyselivät toiminnan jatkumisesta. Muut ammattilaiset ja tahot olivat kiinnostuneita tekemään jatkossa

samankaltaista toimintaa. Ryhmätoiminta koettiin onnistuneeksi, kun saatiin keskustelua vaikeistakin aiheista.

3. Ryhmäkertojen jälkeen palautetta kerättiin, ja sitä saatiin määrällisesti paljon. Laadullisesti palautteet olivat heikkoa. Fasilitaattorit saivat ryhmätoiminnan loppumisen jälkeen suullisesti palautetta, joka oli laadullisesti runsaampaa ja myönteistä. Prosessin päätyttyä ryhmän tuomat hyödyt oli helpompi huomata.

7.6 Kehittämisehdotukset

1. Lisää samankaltaista ryhmätoimintaa kaivataan nuorille miehille. Yllätykseksi kohderyhmä ei ollut niin vaikeasti tavoitettava kuin odotettiin. Nuorten miesten oletettiin pitävän enemmän toiminnallisesta tekemisestä, mutta tulevaisuudessa toiminta voisi olla enemmän keskustelevaa.
2. Laadukkaan palautteen kerääminen ja sen saaminen koettiin haastavaksi. Prosessi on pitkä ja vaatii aikaa, jolloin palautetta voisi tulevaisuudessa kerätä nuorilta miehiltä toiminnan loppumisen jälkeen.
3. Fasilitaattoreille tulisi huomioida yhteinen työaika ryhmätilanteiden suunnitteluun ja purkamiseen.

7.7 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyötä tehdessämme tutustuimme seksuaaliterveyteen, seksuaalisuuteen ja syrjäytymiseen laajoina aiheina. Näistä saimme kattavasti lisää tietoa, jota voimme hyödyntää jatkossa tulevassa ammatissamme terveydenhoitajina. Molemmat aiheet ovat todella laajoja ja ne monesti linkittyvät ihmisten muihin ongelmiin. Seksuaalisuus ja seksuaalisuuden monet eri ilmenemismuodot sekä ihmisten omat kokemukset seksuaalisuudestaan ovat olleet nyt pinnalla puheen aiheena. Syrjäytyminen taas on

ilmiönä sellainen, joka tulisi huomata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja jota tulisi osata ennalta ehkäistä mahdollisimman tehokkaasti.

Tutustuimme Niko -97 –hankkeen perustaan ja haastattelimme Miesten vuoron kahta fasilitaattoria. Näin saimme myös käsitystä siitä, millaista toimintaa nuorille miehille on tarjolla pääkaupunkiseudulla ja Oulussa sekä millaista toimintaa kaivataan lisää. Tutustuimme myös Niko –97 –hankkeen yhteistyökumppaneihin, joka myös lisäsi käsitystämme syrjäytymisuhassa olevien nuorten miesten kanssa tehtävästä työstä. Opimme laadullisen tutkimuksen periaatteista todella paljon niin teoriassa kuin käytännössä. Opiskelimme laadullisen tutkimuksen periaatteita ja etiikkaa, joka tutkimuksen tekemiseen liittyi. Perehdyimme mitä tutkimuksen tekoon tarvitsee; vaadittavat asiakirjat, kysymykset ja välineet. Opimme paljon salassapitovelvollisuudesta ja siitä, mitkä tiedot tulee pysyä anonyymeina, mutta miten saada ne kuitenkin tutkimukseen oikealla tavalla mukaan. Koimme kummatkin ensimmäistä kertaa haastattelutilanteen haastateltavan näkökulmasta, joka oli myös hyvä ja opettavainen kokemus. Opimme myös paljon tekstinkäsittelytaitoja ja tuottamaan selkeää tekstiä. Myös medianlukutaitomme sekä luotettavien ja kattavien lähteiden etsintä taitomme karttuivat. Haastavana opinnäytetyössämme koimme aluksi analyysin teon. Saimme siihen kuitenkin hyviä vinkkejä kirjallisuudesta, ohjaavalta opettajalta sekä kanssaopiskelijoilta. Ymmärrettyämme kuinka analyysi tehdään, saimme sen tekemisestä paljon irti.

Opinnäytetyötä tehdessä todella tärkeäksi taidoksi nousi työskentely parin kanssa. Vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet tutkimusta tehdessä, vaikka opinnäytetyöpari onkin entuudestaan tuttu. Kummatkin opimme sekä itsestämme että toisesta jotain uutta. Huomasimme tutkimuksen edetessä toistemme vahvuuksia ja heikkouksia, joidenka avulla muutimme ja jaoimme työskentelyä sekä tehtäviä. Tutkimusta tehdessä jouduimme myös keskittymään aikatauluttamiseen ja siinä pysymiseen.

Lähteet

Elo, Satu – Kääriäinen, Maria – Kanste, Outi – Pölkki, Tarja – Utriainen, Kati – Kyngäs, Helvi 2014. Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. SAGE open. January–March. 1–10.

Elo, Satu – Kyngäs, Helvi 2008. The qualitative content analysis process. Journal of Advanced Nursing 62 (1). 107–115.

Hyvärinen, Matti – Nikander, Pirjo – Ruusuvuori, Johanna 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.

Janhonen, Sirpa – Nikkonen, Merja 2003 Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä 2., uudistettu painos. WSOY.

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Kohtaus ry. Verkkodokumentti. <<https://www.kohtaus.info/project/miestenvuoro/>> Luettu 24.2.2019.

Kohtaus ry. Verkkodokumentti. <<https://www.kohtaus.info/team/kohtaus-ry/>> Luettu 24.1.2018.

Kulmia.fi. Verkkodokumentti. <<https://kulmia.fi/fasilitointi-tuo-tehoja-ryhmatyoskentelyyn/>> Luettu 1.10.2019

Kuula, Arja 2015. Tutkimusetiikka. Tampere: Vastapaino.

Kylmä, Jari – Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Niko-97-hanke n.d. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Verkkodokumentti. <<https://www.metropolia.fi/tutkimus-kehittaminen-ja-innovaatiot/hankkeet/niko-97/>>. Luettu 24.1.2019.

Rättyä, Hemmo 2019. Kohtaus ry. Helsinki. Suullinen tiedonanto 25.2.2019. Sosiaali- ja terveysministeriö. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Verkkodokumentti. <<https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>> Luettu 1.10.2019.

Terveyskylä. Seksuaalisuus. Verkkodokumentti. <<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/seksuaaliterveys/seksuaalisuus-el%C3%A4m%C3%A4nkaaressa/seksuaalisuus>> Luettu 1.10.2019

THL= Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

THL 2018. Nuorten syrjäytyminen. Verkkodokumentti. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen> Luettu 26.3.2019. A

THL. Nuorten syrjäytyminen. Verkkodokumentti. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen> Luettu 1.10.2019. C

THL. Seksuaalisuus puheeksi. Verkkodokumentti. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/metodit/seksuaalisuus-puheeksi> Luettu 1.10.2019. B

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6., uudistettu painos. Tammi.

Väestöliitto. Seksuaalisuus. Verkkodokumentti. <<https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/>> Luettu 1.10.2019

Väestöliitto. Seksuaalioikeudet ja kasvatus. Verkkodokumentti. <<https://www.vaestoliitto.fi/kansainvalisyys/tietoa-seksuaalioikeuksista/seksuaalioikeudet-ja-kasvatus/>> Luettu 10.11.2019. A

Saatekirje

Hyvä vastaanottaja,

27.8.2019

Olemme Helsingin Metropolia Ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoita. Teemme opinnäytetyötämme Niko -97 hankkeeseen, jonka päämääränä on kaventaa terveyseroja vahvistamalla syrjäytymisuhassa olevien nuorten miesten seksuaaliterveystietoja, sosiaalisia taitoja sekä kykyä tunnistaa ja sanoittaa tunteita ja tarpeita. Hanke toteutuu Metropolia ammattikorkeakoulun ja Kohtaus ry:n yhteistyönä ja se on rahoitettu terveyden edistämisen määrärahalta (STM/THL).

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata Niko-97 hankkeen 19-29 -vuotiaille miehille kohdennetun ryhmätoiminnan toteutumista. Tavoitteena on tuottaa tietoa, minkälainen toiminta vahvistaa nuorten miesten seksuaaliterveyttä ja miten ryhmätoiminnan fasilitaattorit ovat kokeneet toiminnan ja onnistuneensa ryhmätoiminnan ohjaamisessa.

Pyydämme sinua ystävällisesti osallistumaan opinnäytetyömme aineistonkeruuseen, joka toteutetaan yksilöhaastatteluna. Haastattelu toteutetaan toivomassasi paikassa sinulle sopivana ajankohtana ja siihen tulisi varata aikaa noin 60 min. Haastattelu äänitetään ja kirjoitetaan myöhemmin tekstimuotoon. Aineistoa tullaan käsittelemään siten, että tiedonantajien tietosuoja toteutuu. Aineistoa ei käytetä muihin tarkoituksiin ja se hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua. Aineistoon on pääsy vain opinnäytetyötä tekevilla opiskelijoilla. Haastattelun peruslähtökohtana on vapaaehtoisuus.

Otathan meihin yhteyttä, mikäli sinulla on kysyttävää tai kommentoitavaa työhömmme liittyen. Sinulla on mahdollisuus myös tutustua tutkimussuunnitelmaamme. Opinnäytetyömme julkaistaan joulukuussa 2019 osoitteessa www.theseus.fi ja on siellä luettavissa.

Ystävällisin terveisin,

Titta-Riina Leppäsalo
Ella TötterströmOpinnäytetyötä ohjaa:
Lehtori Maija-Riitta Jouhki

TIEDONANTAJAN SUOSTUMUS

Tietoisena Titta-Riina Leppäsälön ja Ella Tötterströmin toteuttaman Niko-97 hankkeen fasilitaattorien haastattelu ryhmätoiminnan toteutumisesta – opinnäytetyön tarkoituksesta, suostun vapaaehtoisesti osallistumaan tutkimuksen aineiston keruuvaiheen haastatteluun.

Minulle on selvitetty tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus. Tiedän, että haastattelut nauhoitetaan ja tutkimusraportoinnissa saattaa olla lainauksia omasta haastattelustani, mutta kuitenkin niin kirjoitettuna, että minua ei voida tunnistaa tekstistä. Minulle on myös selvitetty, että äänitetyt haastattelut ja niiden pohjalta kirjoitetut haastattelukertomukset eivät joudu kenenkään ulkopuolisen käsiin. Äänitetyssä aineistossa tai haastattelukertomuksissa ei myöskään mainita nimeäni.

Titta-Riina Leppäsalo ja Ella Tötterström ovat toimittaneet minulle yhteystietonsa, mikäli haluan olla yhteydessä heihin tutkimukseen liittyen sen aikana tai myöhemmin. Tätä suostumuslomaketta on tehty kolme samankaltaista kappaletta, joista toinen jää minulle itselleni ja kaksi Leppäsälölle sekä Tötterströmille.

_____ / _____ 2019
Paikka

Tutkimukseen osallistuja

Nimenselvennys

Tutkimuksen tekijän nimi
Yhteystiedot

Tutkimuksen tekijän nimi
Yhteystiedot

(Suostumuslomake on laadittu mukailien Kylmä & Juvakka (2014) Laadullinen terveystutkimus – kirjan esimerkkiä.)

Teemahaastattelun runko

1. Kuvaile omaa rooliasi Miesten vuoron ryhmätoiminnan fasilitaattorina?
2. Millaisia haasteita fasilitaattorin roolissa kohtasit ryhmätoimintaa toteuttaessasi?
3. Millaiset tekijät tukivat haasteellisuuden tunnetta?
4. Millaisia onnistumisia koit fasilitaattorin roolissa ryhmätoimintaa toteuttaessasi?
5. Millaiset tekijät tukivat onnistumisen kokemustasi?
6. Millaisena koit ryhmätoimintaan osallistuneiden antaman palautteen?

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata Niko-97 hankkeen ryhmätoiminnan toteutumista fasilitaattorien näkökulmasta. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten fasilitaattorit ovat kokeneet toiminnan ja miten he ovat kokeneet onnistuneensa ryhmätoiminnan ohjaamisessa.

Liite 4. Esimerkki analyysin etenemisestä

Alkuperäinen ilmaus	Puhekielestä yleiskielelle	Alaluokka
"..että kun X hoitaa niin hyvin ni ollaan käytännössä tasa tasaisia."	X hoitaa hyvin, olemme käytännössä tasaisia.	Fasilitaattorit kokivat olevansa tasaisia
"..just tää et me ollaan X kanssa ei aina keritty käymään läpi, et piti luottaa mitä toinen tekee. Henkilökohtaisesti mul oli aina täys luotto X:on."	Me ei aina keritty käydä X:n kanssa läpi, ja piti luottaa mitä toinen tekee. Henkilökohtaisesti minulla oli aina täysi luotto X:n.	Fasilitaattorien välillä täysiluottamus toisiinsa
"..kerroista jäi hyvä fiilis ja jäi oikeesti semmonen fiilis et kohdattiin heidät."	Kerroista jäi hyvä fiilis ja fiilis, että kohdattiin heidät.	Asiakkaiden aito kohtaaminen
"Nuorii miehiä pidetään aika vaikeesti tavoitettavana ryhmänä, ylipäättänsä minkäänlaiseen keskusteluryhmään tai toimintaan ja vielä jos aihe on seksuaalikasvatus, ni mä koin aika suurenkin onnistumisen tunteen siinä et kuinka hyvin tää tavoitti jengii."	Nuoria miehiä pidetään melko vaikeasti tavoitettavana ryhmänä keskusteluryhmiin tai toimintaan, varsinkin jos aiheena on seksuaalikasvatus. Se, että tämä ryhmä tavoitti kohderyhmää, antoi suuren onnistumisen tunteen.	Vaikeasti tavoitettavan kohderyhmän hyvä tavoitettavuus
"Oman ammatillisuuden kehittyminen niiku ohjaajana, joka kerta jännittää jonkin verran se ryhmän ohjaaminen, että siihen on saanut työkaluja lisää."	Ohjaajana myös tapahtui oman ammatillisuuden kehitystä ja ohjaamiseen sai lisää työkaluja.	Oman ammatillisuuden kehittyminen
".. palaute se mitä ryhmäläiset, minkälaista palautetta ryhmäläiset anto, nii se tukee sitä et kokee onnistuneensa."	Se, minkälaista palautetta ryhmäläiset antoivat, tukee onnistumisen tunnetta.	Onnistumisen tunnetta tukeva palaute

Liite 5. Esimerkki Pääluokan syntymisestä.

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
".. lähtökohtaisesti me annettiin aina keskustelun mennä sinne minne se on menossa, koska me halutaan puhua asioista mitkä kiinnostaa näitä kävijöitä, jolloin toiminnasta on hyötyä, yritetään pysyä jokseenkin kuitenkin aiheessa."	Lähtökohtaisesti keskustelun annettiin mennä sinne, minne se on menossa, koska ryhmässä haluttiin puhua asioista, jotka kiinnostavat kävijöitä. Tällöin toiminnasta on eniten hyötyä. Aiheessa yritettiin jokseenkin pysyä.	Keskustelun seuraaminen sinne, mikä kiinnosti kävijöitä.	Ryhmäläisten toiveet huomioitiin keskusteluissa ja keskustelun annettiin edetä luonnollisesti.	Onnistumisen kokemus ryhmäläisten kiinnostuksesta osallistua keskusteluun.
".. ei meil ollu, meil oli muutama kerta suunniteltu ryhmätoimintaa, ja sen jälkeen kaikki aiheet nousi ryhmästä."	Muutama ensimmäinen kerta oli suunniteltua ryhmätoimintaa, jonka jälkeen kaikki aiheet nousivat ryhmästä.	Ryhmätoiminnan suunnittelu ja ryhmäläisten toiveiden huomiointi.		
".. toisaalta mitä on meille painotettiin oli alun perin että nuoret miehet tarttis paljon toiminnallisuutta ja puhutaan siis 18-28 vuotiaista et niinii se ei mun mielestä pitäny paikkaansa.. vaan ne oli tosi keskustelevia."	Meille oltiin painotettu alun perin, että miehet tarvitsisivat paljon toiminnallisuutta, mutta he olivatkin todella keskustelevia.	Osallistujien oletettiin pitävän enemmän toiminnallisuudesta, mutta olivatkin todella keskustelevia.	Osallistujat olivat halukkaita keskustelemaan odotettua enemmän ja aiheesta kuin aiheesta puhuttiin rohkeasti.	
".. Rohkeesti puhutti niistä aiheista vaikkei ihan suoraan liity seksuaalikasvatukseen mut sit kuitenkin kun sitä alkaa purkaa niitä aiheita niin kyl ne aika vahvasti kuitenkin linkitty toisiinsa."	Vaikka aihe ei suoranaisesti liittynyt seksuaalikasvatukseen, niin siitä puhuttiin silti rohkeasti, sillä kun näitä aiheita alettiin purkaa, niin linkittyivät ne kuitenkin vahvasti toisiinsa.	Aiheista puhuminen rohkeasti, vaikka ne eivät suoranaisesti liittyneetkään seksuaalisuuteen.		
".. elikkä ne oli yksilöllisiä et se mikä tavallaa nous sieltä, miehuus ylipäätänsä puhututti, yksinäisyys puhututti, kiusaaminen puhututti, mielenterveys puhututti. Itsetunto oli selkeä teema mikä puhututti myös."	Miehuus, mielenterveys, kiusaaminen ja yksinäisyys puhutti. Itsetunto oli selkeä teema, joka myös puhutti.	Suosituimmat teemat puhututtivat; kiusaaminen, yksinäisyys, miehuus, itsetunto ja mielenterveys.	Keskusteluissa tietyt teemat kuten yksinäisyys, miehuus, itsetunto ja mielenterveys	
".. joillakin osallistujilla nous tosi vahvasti tää insel teema"	Osalla osallistujilla nousi vahvasti esiin Insel teema.	Tietyt teemat nousivat esiin.		

<p>“.. se mikä niiku teema nous siellä mä sanoisin oli yksinäisyys, se oli se juttu. Ja vanhat kiusaamis kokemukset ja omat mielenterveysasiat et sitten, kuinka sit oli tullu masentuneisuutta, ahdistusta.. niiku esimerkiks näitten kiusaamiskokemusten takia.”</p>	<p>Teemana nousi yksinäisyys. Vanhat kiusaamiskokemukset ja omat mielenterveysasiat nousivat myös. Kiusaamiskokemusten takia esiin tuli myös, kuinka oli tullut masentuneisuutta ja ahdistusta.</p>	<p>Suosittu teemat nostivat esiin vanhoja kokemuksia ja seuraamuksia.</p>	<p>puhuttivat ja nostivat esiin vanhoja kokemuksia.</p>	
--	---	---	---	--

